

HRVATSKI glasnik

Godina XVII, broj 22

31. svibnja 2007.

cijena 100 Ft

Foto: Stipan Balinać

Mohačke „kraljice“

Komentar

Odlazak svećenika

Hrvati su veoma pobožni. Vjera nam daje snage, vjera nam daje nade, čuva od zaborava ... Vjera na materinskome jeziku, u ozračju blagdana Duhova aktualnije nego drugih dana postavlja pitanje važnosti crkvenih obreda na materinskome jeziku u životu malih zajednica, manjina, pitanje vjere kao odsječka očuvanja nacionalne samobitnosti. Nastanak Crkve veže se uza silazak Duha Svetoga na apostole, koje su razumjeli svi oni koji su ih slušali, i to na svojim jezicima jest početak širenja katoličanstva, stvaranje crkvene zajednice. Prije dva tjedan u mirovinu je otišao jedan od hrvatskih svećenika, dekan župnik, začasni kanonik *Stjepan Zagorac*, koji je 41 godinu držao svete mise i na hrvatskome jeziku, u nijemetsko-salantskoj, poganskoj crkvi ... Kao mladi svećenik misio je i u Šarošu, u kojem, ne znam tko bi se toga sjetio kada je posljednji put bila hrvatska misa, a i u tome selu su nekada u velikom broju živjeli šokački Hrvati. Svjedok je on jednoga vremena i jedne crkve. Podrijetlom Hrvat iz Kašada, uza službu Bogu, služio je Zagorac koliko je mogao i svome narodu, misio na hrvatskom jeziku. Ne znam gdje se još danas u Pečuškoj biskupiji redovito misi na hrvatskome jeziku. Čujem kako se i u najhrvatskijem selu za Uskrs služila sveta misa, na zgražanje malobrojnih, ne na hrvatskome jeziku. Malo je svećenika, a oni na koje bi i mi, naša hrvatska zajednica mogla računati rasprišeni su diljem. Bila sam svjedok dugogodišnjega službovanja svećenika Hrvata u jednome našem hrvatskome selu. Doduše, ja sam misna slavljia u tome selu pohađala sporadično i uglavnom za velikih blagdana, ali ga nisam čula da je, iako je mogao to učiniti, misio na hrvatskome jeziku. Nedavno su starice rekly, na poticaj pokretanja hrvatskih misa: „Kaj će nam horvatska meša, mi ne znamo horvatski”. Sve je češća pojava da svete mise na hrvatskome jeziku čujemo samo u iznimnim danima, te bi se na njih doista mogla upotrijebiti sintagma pečuškoga biskupa koji je takvu vrstu vjeru nazvao „manipulativnom” jer, kako je on u svojoj propovijedi krizmanicima poručio, nije dovoljno vjerovati sam sa sobom, vjera nije stvar pojedinca, treba vjerovati u zajednici. Moj stariji sin pričestio se na hrvatskome jeziku, svečani trenutak u pečuškoj Augustinskoj crkvi; mlađi se prošle nedjelje pričestio sa svojim razrednim drugovima koji su na hrvatskome pohađali vjeronauk na mađarskom jeziku. Malo je svećenika, malo je termina, malo je i naše sveukupne volje da riješimo pitanja koja nas jačanju u očuvanju nacionalnog identiteta kroz vjeru, kroz službu Božju na materinskome jeziku. Ona se iz dana u dan gubi i nestaje, odlazi zajedno sa svećenicima, ali ne u mirovinu, nego, bojim se, u zaborav.

Branka Pavić Blažetin

„Glasnikov tjedan”

Vikend koji je iza nas obilovao je okupljanjima po naseljima u svim krajevima Mađarske gdje žive Hrvati, a najviše ih je bilo u Bačkoj, Baranji i Gradišću. Bački Bunjevci kao i baranjski Šokci uz Duhove vežu običaje „kraljica”, racki Hrvati slave racke Duhove, u Kačmaru je održan tradicionalni susret hrvatskih crkvenih zborova na drugi dan Duhova, u Bizonji trodnevni hrvatski sadržaji, u Katolju „kraljice” i Dan sela ... Događaj koji je obilježio prošli tjedan bila je svečanost kojom smo se sjetili 60. obljetnice postojanja santovačke škole. Bila je ona kalendarski prošle godine, naime, santovačka hrvatska škola utemeljena je 1946. godine i u proteklih šezdeset godina ostala je barjaktar hrvatskoga školstva u Mađarskoj. I onda kada su se naši ljudi proganjali pod informbirovskim optužnicama, santovački Hrvati upisali su preko 100 djece u svoju školu, i onda kada su se ukinule narodnosne škole, santovačka je ostala, prešla na dvojezičnost, i onda kada je imala mali broj učenika da se jedva mogao pokrenuti razred, agitiralo se i prikupljalo djecu, i onda kada je došla u opasnost, našao se učenički dom, i onda kada su mnogi pokazali skepsu, nevjericu glede njezine budućnosti, idejom onih koji su vjerovali u nju, krenula je na put izgradnje kulturne autonomije Hrvata u Mađarskoj, pod okriljem Hrvatske državne samouprave. Danas ima

gotovo 40% više učenika nego prije šest godina, planira se osuvremenjivanje i izgradnja učeničkoga doma s osamdeset ležaja.

Sve se to moglo čuti na santovačkoj svečanosti, ali i upiti u sebe duh Santova i santovačke hrvatske škole, koja usprkos svim nedaćama, na čelu s Josom Šibalinom, čvrsto vjeruje u budućnost. Vjeruje to i njezin održavatelj Hrvatska državna samouprava kojoj je

danas jasno kako je budućnost Hrvata u Mađarskoj u rukama onih koji drže hrvatsko školstvo u Mađarskoj. U jakim hrvatskim školskim središtima koji uz jezik imaju presudnu ulogu u formiranju i razvijanju hrvatskoga identiteta, jer hrvatska obitelj izgubila je ulogu koju je imala, temeljni oslonac ostala je škola i zajednica, pripadnost zajednici, pripadnošću zajednici možda ćemo uspjeti sačuvati i nacionalnu svijest. Ali najprije treba naučiti što sve tu zajednicu obilježava, čini živom, prepoznatljivom i osobujnom, što joj je važno, svima nama jednako prepoznatljivo, i to u jedinstvenoj hrvatskoj sredini od Gradišća do Bačke. Jedno je sigurno: jedan od njenih sigurnih punktova jest i santovačka hrvatska škola, bila je i ostala, još uvijek je rasadnik hrvatskoga jezika, duha, kulture i samobitnosti.

Branka Pavić Blažetin

Proslava šezdesete obljetnice utemeljenja santovačke hrvatske škole

Aktualno

Šest desetljeća

Prigodnom svečanošću obilježena 60. obljetnica hrvatske škole

U okviru prigodne svečanosti, u Santovu je u subotu, 26. svibnja, obilježena 60. obljetnica utemeljenja, odnosno postojanja hrvatske osnovne škole, danas Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma. U mjesnom domu kulture okupio se velik broj uzvanika, bivših djelatnika i učenika santovačke škole, koja je ne samo u prošlosti bila primjerom odlučnosti hrvatske zajednice u očuvanju materinskog jezika i nacionalne svijesti nego je tu svoju ulogu svih ovih šest desetljeća sačuvala do danas.

Hrvatska osnovna škola u Santovu bila je prva naša hrvatska škola, ali i manjinska uopće, utemeljena poslije Drugoga svjetskog rata, koja se uz pečusku i budimpeštansku školu, kao dvojezična hrvatsko-mađarska ustanova očuvala do danas. Bila je i ostala rasadnikom hrvatskih intelektualaca, koji su u prošlosti, ali i danas u velikom broju nositelji prosvjetnog, društvenog i kulturnog života hrvatske zajednice diljem Mađarske. Nakon pedeset i više godina, bila je ponovno prva koja je preuzeta od strane državne manjinske samouprave, i 2000. godine krenule putem izgradnje kulturne autonomije. Njezinim putem, primjerom i iskustvima na tome putu krenule su i druge manjinske zajednice u Mađarskoj. Stoga za slavlje uistinu ima dovoljno, a postojanje hrvatske škole u Santovu jedan je od najljepših događaja hrvatskoga školstva u Mađarskoj. Ona je simbol odlučnosti i ustrajnosti naših roditelja, zatim istaknutih osoba društvenog i kulturnog života, prosvjetnih djelatnika, njezinih ravnatelja i učitelja, ali i svih učenika od kojih je velik broj stasao u hrvatske intelektualce, koji su ponajprije hrvatsku riječ i nacionalnu svijest pronosili diljem naše domovine, kao

društveni, prosvjetni i kulturni djelatnici, novinari, književnici i drugo.

Nemoguće je nabrojiti imena svih zaslužnih djelatnika za uspjehe santovačke škole, ipak moramo spomenuti osnivače prvoga ravnatelja: učitelja, pokojnog *Stjepana Velina*, ujedno marnog sakupljača narodnoga blaga i proučavatelja naše prošlosti, te učitelja *Marka Filakovića*, svjedoka jednoga burnog, ali za santovačku školu svijetlog trenutka i uzdizanja, koji su 1946. ispisali prvu stranicu jedne priče našega hrvatskoga školstva koju su mnogi nastavljali sve do naših dana. Dovoljno je spomenuti da je kroz santovačku školu prošlo 650 učenika i pedesetak učitelja, a dala je više od 150 učenika našim hrvatskim gimnazijama, još nekoliko desetaka drugim srednjim školama, a više od 70 njezinih učenika bilo je u prošlosti, a ima ih do danas u oblikovanju života hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Svečanost u Santovu započela je polaganjem vijenaca na mjesnom groblju prvome ravnatelju santovačke škole *Stjepanu Velinu*, zatim učiteljici *Ljubici Galić Pačko*, koja je od 1958. do svoje smrti 1997. odgojila brojne naraštaje naših učenika, te svim preminulim djelatnicima i učenicima santovačke škole kod velikoga križa.

Nakon toga u mjesnom domu kulture otvorena je fotoizložba iz prošlosti, sadašnjosti,

pa i budućnosti naše škole sa više od 300 fotografija. Temeljeći se na povijest santovačke hrvatske škole, objelodanjene 1997. godine, koju je pod istim naslovom napisao bivši učenik škole, pokojni *dr. Marin Mandić*, jedan od najboljih poznavatelja hrvatskoga školstva u Mađarskoj, u okviru izložbe predstavljen je povijesni pregled najznačajnijih događaja slikom i riječju, od utemeljenja do danas, s popisom svih bivših i sadašnjih ravnatelja, učitelja, odgojitelja škole, učeničkog doma i vrtića, te reprezentativni izbor fotografija iz školskog života, kulturnih i drugih zbivanja.

Šezdeset cvjetića, s godištima svih naraštaja, na pozornici santovačkog doma kulture simboliziralo je svu onu šarolikost i bogatstvo koju su djelatnici i učenici škole podarili hrvatskoj zajednici u Mađarskoj. Okupljene uzvanike, goste, bivše djelatnike i učenike u ime domaćina i održavatelja pozdravili su ravnatelj škole *Joso Šibalin* i predsjednik Hrvatske državne samouprave *Mišo Hepp*, koji su između ostalog ukazali na povijesno značenje i uspjehe škole. Čestitajući na ovoj značajnoj obljetnici, prigodnim i pohvalnim riječima okupljenima su se obratili još ministarski savjetnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti *Davor Pomikalo*, predsjednik Skupštine Bačko-kiškunske županije *Gábor Bányai*, glavna ravnateljica Glavnog odjela za nacionalne i etničke manjine Ureda predsjednika Vlade *Erika Németh* te glavna savjetnica Narodnog odjela Ministarstva obrazovanja i kulture *Janja Horvat*.

Zatim je ravnatelj *Joso Šibalin* uručio spomenice i plakete povodom 60. obljetnice škole predstavnicima ustanova koje su u proteklih šest desetljeća, od utemeljenja do najnovijih dana, podupirale rad škole, zaslužne za održavanje i njezine uspjehe. Ravnatelj HOŠIGA Miroslava Krleže *Gabor Győrvári* uzvratilo je Krležinom nagradom santovačkoj školi za promicanje hrvatskoga školstva i suradnju, a predsjednik HDS-a *Mišo Hepp* uručio je ravnatelju *Josi Šibalinu* pohvalu santovačkoj školi u povodu 60. obljetnice *Istvána Hillera*, ministra obrazovanja i kulture Republike Mađarske.

Usljedio je prigodni kulturni program sadašnjih i bivših učenika škole s prigodnim pjesmama, recitacijama i folklornim sadržajima, u kojem su pokazali pravo umijeće u pjevanju, plesu, ali i njegovanju hrvatske materinske riječi, čime je zaokružena i uljepšana ova značajna obljetnica ne samo za santovačku školu već i cijelu hrvatsku zajednicu i hrvatsko školstvo u Mađarskoj.

(Opširnije izvješće o prošlosti i radu santovačke škole te svečanosti obilježavanja 60. obljetnice možete čitati u idućem broju našega tjednika)

S. Balatinac

BAJA, ALJMAŠ – Kako nas je obavijestila aljmaška učiteljica hrvatskoga jezika, ujedno i predsjednica Hrvatske manjinske samouprave Valerija Petrekanić Koszó, profesori – lektorica Nada Zelić i voditelj Hrvatskog odjela pri katedri za strane i narodnosne jezike profesor Živko Gorjanac – i studenti Visoke škole Józsefa Eötvösa u Baji u petak, 18. svibnja, posjetili su Aljmaš. Lektorica hrvatskoga jezika u Osnovnoj školi Mihály Vörösmartyja u jednome školskom satu održala je i jezičnu radionicu za učenike koji pohađaju predmetnu nastavu hrvatskoga jezika. Prema učiteljici Valeriji Petrekanić Koszó, u novu školsku godinu upisalo se osmero prvaka, a od jeseni će od 1. do 7. razreda hrvatski učiti sveukupno 50 učenika. Od školskih vijesti izdvaja: 2. lipnja za hrvatsku skupinu učenika organiziraju izlet u poznate toplice i kupalište u Kiskunmajsi.

PEČUH – U galeriji Hrvatskoga kazališta zvanog Csopor(t) Horda, 17. svibnja redatelj László Bagossy otvorio je likovni postav naziva Tolerance group na kome je svoje likovne radove izložilo sedam likovnih umjetnika iz sedam zemalja. Taj zanimljivi postav dostupan je javnosti svakoga radnog dana od 9 do 16 sati u idućih mjesec dana.

PEČUH – U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoa, 15. svibnja u Klubu je otvorena izložba pod naslovom Zračna i terenska istraživanja u blizini sela Semelja. Zanimljivu izložbu otvorio je arheolog, voditelj spomenutih istraživanja Gábor Bertók, a izložba se u Hrvatskome klubu može posjetiti svakoga radnog dana zaključno s 31. svibnjem. Izložba je ostvarena novčanom potporom Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj.

PEČUH – U organizaciji Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj i Matice hrvatske Pečuh, u predvorju Hrvatsko-mađarskoga obrazovnog centra „Miroslav Krleža” 31. svibnja s početkom u 17 sati predstavljaju se dvije knjige u izdanju Matice hrvatske Osijek: Šokačka čitanka i zbornik „Urbani Šokci”.

Sjednica Odbora za mladež i šport HDS-a

Najvažnija je zadaća uključivanje mladeži u svekoliki društveni, kulturni, znanstveni i športski život hrvatske zajednice u Mađarskoj

Geza Völgyi

Sukladno Pravilniku o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, 18. svibnja održana je prva sjednica novoutemeljenog Odbora za mladež i šport (prije u okviru djelokruga zajedničkog Odbora za kulturu, vjerska pitanja, mladež i šport), koja je upriličena u Uredu Hrvatske državne samouprave u Budimpešti. Na dnevnom redu raspravljalo se o planu rada i programa za 2007. godinu, te o ostalim pitanjima i prijedlozima. Premda su opravdano bila odsutna dva člana (Arnold Barić i Zoltan Farago) odbor je imao kvorum za odlučivanje. Na temelju dvaju pismenih materijala –predsjednika Geze Völgyija ml. i člana odbora Stipana Balatinca – i uza sudjelovanje Julije B. Németh, prihvaćene su osnovne smjernice za rad i program te djelokrug najmlađeg odbora. Odbor smatra najvažnijim uključivanje mladih i njihovo sudjelovanje u svim djelatnostima društva: u društvenom, kulturnom, znanstvenom i športskom životu hrvatske zajednice u Mađarskoj. Osnovna je zadaća Odbora utvrđivanje i praćenje provedbe «politike» glede mladeži i športa, a u postupku donošenja odluka Skupštine HDS-a pravo i obveza izvršavanja prenesenih djelokruga, predlaganje i pripremanje odluka koje se odnose na hrvatsku mladež i šport.

Uz ostalo, istaknuta je zadaća da se što prije potraže do sada zanemarene studentske sredine, da se mladež informira iz prve ruke o radu HDS-a, njezina odbora za mladež, da se studentima omogući jezično usavršavanje u, najmanje godinu dana, boravak i studij u Hrvatskoj, i to ne samo za studente hrvatskoga jezika i književnosti nego i one na drugim strukama, kako bi se izučila buduća inteligencija Hrvata u Mađarskoj i da se mladi uključe u kulturni i društveni rad HDS-a. Nadalje da se organiziraju male ljetne škole hrvatskoga jezika i folkloru, te osigura stručna pomoć i organizira savjetovanje za mladež. Potrebno je povezivanje i međusobno upoznavanje, koje zapravo ne postoji, organiziranjem raznih zabavnih i športskih sadržaja za djecu i mladež. Jedan od najučinkovitijih načina da se prenesu informacije, da se dopre do mladeži jest svjetska mreža (Internet), stoga se mora poraditi na

proširivanju i aktualiziranju hrvatskih web-stranica (primjerice horvatok.hu). Te da se mladež uključi u rad SHM-a i potakne na sudjelovanje na izborima za hrvatske manjinske samouprave.

Prema tome Odbor za mladež konkretno predlaže da se i za mlade starije do 18 godina organizira tabor, usavršavanje u Kulturno-prosvjetnom središtu i odmaralištu Hrvata iz Mađarske u Vlašićima na otoku Pagu, da se i oni uključe u manifestacije koje se organiziraju u okviru Croatiade, ako je moguće, još ove godine. Posebno je istaknuto povezivanje naših odgojno-obrazovnih ustanova, kulturnih i športskih udruga svih naših regija od Bačke do Gradišća i Budimpešte, organiziranjem športskih susreta, kvizova i drugih natjecanja za djecu i mladež, te izrada promidžbenih materijala i odgovarajuće nagradivanje djece i mladeži.

Za navedene ciljeve i zadaće treba odrediti konkretna novčana sredstva u proračunu HDS-a za 2007. godinu.

(Uredništvo)

KEČKEMET – Prije nekoliko tjedana u kečkemetskoj Gradskoj kući prisegnuli su i preuzeli vjerodajnice novoizabrani porotnici (173) gradskog i ostalih županijskih sudova, među njima i 12-ero porotnika ciganske, hrvatske i njemačke manjine. Na prijedlog Hrvatske manjinske samouprave Bačko-kiškunske županije, odnosno Hrvatske manjinske samouprave grada Kečkemeta izabrano je i dvoje Hrvata, jedna porotnica (*Eva Probojac Rehá*k) za županijski, a jedan porotnik (*Stjepan Hodovan*) za gradski sud u Kečkemetu. Kako smo saznali, u županijskome središtu vladalo je veliko zanimanje za izbor porotnika, koji će pomagati rad 123 suca u županiji. Bio je to četvrti izbor porotnika nakon demokratskih promjena u Mađarskoj, a među prvima u Europi u nas je uveden izbor manjinskih porotnika. Porotnici imaju ista prava kao i suci, uvid u predmet slučaja, mogu postavljati pitanja, a mogu imati i odlučujući glas kod donošenja presude. Za svoj rad dnevno dobivaju i honorar od četrnaest tisuće forinti.

Predstavljamo nove načelnike gradišćanskih sel

Gyula Orbán, prisički poglavar

Početkom ljeta na medjuvrime izborni izbori izmed pet kandidata Prisika je izabrala za svojega načelnika Ugra Gyulu Orbána. 43-ljetni privatnik se je narodio u Pinkamindszentu, odrastao u Čepregu, a pred 23-imi ljetima se je oženio u Prisiku. Žena djela u bolti, on sam pelja krčmu, a za seoske ognjogasce sve će učiniti, pravoda, kad im je dugoljetno jur i predsjednik, ali vik je sve, što je nek mogao, učinio za svoje selo. Sin mu stoji pred maturom, a k sebi su zeli na odgoj jednu divičicu-rodjakinju od sedam ljet. Prvo pitanje naravno nalije njegovu kandidaturu za prvoga človiaka.

– Nisam imao namjeru da se ganem na izbori aš smo se još lani u oktobru svi mi ufali da će se bivši poglavar predomisliti i nadalje na sebe zeti dužnost peljača. No, on se nij ganuo i tako nismo ni imali kandidata. Kad su se približavali medjuvrime izbori, jednostavno su me nagovorili neka si zamem za ovu funkciju, pak sam im rekao „u redu je, ali ako se bude javio drugi prisički kandidat, ja ću se otpovidati kandidiranja”. Drugačije ne bi ni u snu mislio da ću s ovakovom većinom pobijediti. (Izmed 255 glasačev 203 su zaufanje imali u njemu!) Ovo je vjerojatno zato bilo kad su i med mladimi čudami glasali na mene. To gvišno morem i zahvaliti tomu da ovdje stanujem, a od početka mojega dolaska simo, svenek sam bio aktivni član društvenoga žitka – mi povida u uvodu našega razgovora poglavar, gdo kaže da u selu trenutačno 50% Hrvatov živi. Ovo zajedništvo ima zahtjeve, očekivanja i u najnovije vrime. Spomene se ovdje Zviranjak, folklorna aktivnost je popularna ter jaka med mladimi. Tajedno jedanput znova se strefu i jačkari, a i novi naraščaj peldodavno čuva hrvatske tradicije. Kad dojdemo u diskusiji do toga da je Prisika svenek bila na glasu zavolj svojega dobrostanja u financiji, začme mi nabrojiti razloge. – 16 milijun forintov imamo u rezervi, no naš proračun ima na sebi tarhet. I kod naticanj mora svaki imati svoj vlašći dio za zalaganje. U minuli ciklusi načelniki su dobili jako minimalni honorar, a zastupniki su se odrekli honorara na dobrobit sela. Ovako je čuda pinez ostalo. Istina i to su nam mogli reći da moremo biti blaženi da nek čuvarnicu imamo u obdržanju, školu s nižimi razredi su jur zdavno zaprli, a školska dica većinom pohadjaju kiseške škole. Samouprava je i u minuli ljeti čuda dala za polipšavanje sela. Obnovljena je mrtvačnica, modernizirali su seosko rasviltjenje. Sad je na redu malo jezero u parku. Kako čujemo, naselit će simo vrijeda ribe, i u red će se spraviti cijela okolina na 6-8 hektari. To bi stalo oko četiri milijun forintov. Ideje bi imali domaćini, sigurno bi mogao dobiti ovdje mjesto i jedan športski centar, kade bi se moglo igrati rukomet, košarka, tenis, kako bi skupadošlo pinez. Tri ulice bi trebali u bliskoj budućnosti asfaltirati, i okol cimitora malo reda napraviti. Na renoviranje čeka i kulturni dom, već je premali za gusti društveni žitak. Zato nij isključeno da će biti i proširen, a ne

Gyula Orbán

samo obnovljen. I krovna konstrukcija bi potribovala popravu, a u planu je i sazidanje novoga vodenoga bloka, oblikovanje novih prostorij za svlačionice, knjižnicu, i jedna posebna soba za TeleDom. Ako pak usput i hitno nešto najprdojde, zato će zastupničko tijelo priskrbiti financijska sredstva. Iako je jako čuda starijih ljudi u selu, vik dojdu, doselu se i mladi. – Nedavno je otvorena nova

ulica, imamo zainteresirane za grunte znova i znova. Bilo je vrime kad su čez deset ljet samo dva stane sazidali. Jedno ovakovo malo selo kot Prisika more bolje stajati nego vekši varoši, ali budućnost nije ružičasta. Što su si zašparali, na kraj vregli naši prethodniki, mi sad iz toga živimo. Pred nami stojeći ljeti će biti teški, ali nij mi žao da sam se zgrabio djela. Na sredini sela nij moguće izostaviti iz posjeta Ognjogasni dom. Predsjednik gizdavo kaže što su sve učinili na njemu u prošlom vrimenu. Cijela zgrada je obnovljena, proširena, na naticanju dobiveni pinezi dost su bili i za garažu u koj danas parkiraju dva ognjogasna kola. Izminili su obloke, vrata, kupili su si novo rublje. Prisičko ognjogasno društvo je osnovano jur 1887. ljeta i u ove dane deset procentov stanovništva je fajbegar, imaju i posebnu žensku grupu. Brojna ognjogasna naticanja su dobili Prisičani u ovoj regiji. Jedino im fali jedno hrvatsko ognjogasno društvo iz Austrije, za partnerstvo. Športski klub kih 5-6 ljet je ukinuo svoje djelovanje, nogometaši su se razašli. Ako bi iznova skupastala momčad, samouprava bi spremna bila i nje potpomagati. Nedavno je utemeljeno i Ribarsko društvo sa deset kotrigov, oni će imati zadaću da se pobrinu i za lokvu na kraju Prisike.

–Timea Horvat-

Pred kratkim je proširena, obnovljena i mrtvačnica.

MARTINCI – U organizaciji Hrvatske samouprave sela Martinaca, 23. lipnja održava se Ivanjsko veselje. Priredba počinje u 16 sati povorkom ulicama sela, nastavlja se svetom misom na hrvatskom jeziku, povorkom k Mrtvici, večerom i Hrvatskim balom na kojem će svirati Orkestar Podravka. U programu sudjeluju: Ženski pjevački zbor Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae, Ženski zbor iz Pogana, Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja, Ženski pjevački zbor iz Salante i domaćini Ženski pjevački zbor „Korijeni“.

BUDIMPEŠTA – Etnopolitički modeli u Europskoj uniji bio je naziv konferencije priređene 24. svibnja u organizaciji Instituta za istraživanje manjina Mađarske akademije znanosti. Na konferenciji je izlagalo 11 stručnjaka okupljenih u dvije sekcije na teme s podnaslovom: Manjine i migranti, Nacionalni statusi i unijske nade te Samoupravljanje manjina odnosno integracija Roma i nemar većine.

ZAGREB – U Hrvatskoj gospodarskoj komori 17. svibnja održan je Gospodarski forum mađarskih i hrvatskih gospodarstvenika. Forum se održao u povodu druge zajedničke sjednice Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Mađarske, a pribivali su mu premijeri objiju država. Na njemu je sudjelovalo 30 mađarskih tvrtki.

KUKINJ – U organizaciji Hrvatske samouprave sela Kukinja, od 8. do 10. lipnja održava se Vikend u pjesmi, učenje baranjsko-slavonskih narodnih pjesama. Toga lipanjskog vikenda okupit će se pjevači i svirači iz okolnih naselja kako bi pod ravnanjem poučavatelja *Duška Topića* iz Bizovca i uz pomoć nastavnice pjevanja *Marte Ronhoci* osvježili svoj repertoar. Novonaučene pjesme bit će izvedene na ovogodišnjemu „Bošnjačkom sijelu“ 25. kolovoza. Tabor pjevanja i sviranja otvara se 8. lipnja, u petak, u 17 sati. Istoga dana uvježbavat će se crkvene pjesme koje će se pjevati na svetoj misi u pečuškoj bazilici, u povodu ovogodišnjega Hrvatskog dana u Peču. Crkvene će pjesme uvježbati *Anica Posavac*, kantoriga iz Šikloša. Svoj su dolazak na priredbu najavili folklorasi iz Harkanja, Salante, Pečuha, Pogana, Semelja i Vršende, te, naravno, iz Kukinja. Program se ostvaruje novčanom pomoći Zaklade za nacionalne i etničke manjine, i Konzulata Republike Hrvatske u Peču.

Intervju

„Najsretnija sam kada naši bivši učenici upisuju svoju djecu u našu ustanovu“

Ime Marije Petrić čitatelji su već više puta mogli naći na stranicama našega tjednika, većinom kada je bilo riječi o hrvatskoj gimnaziji u Budimpešti ili o manjinskom školstvu. Kraj ustanove koju ona ravna već devet godina, njezin lik uvijek je bio malo zasjenjen, no zna se da je manjinska škola dio nje, za čiju dobrobit se bori. Marija Petrić, podrijetlom iz serdahelske kajkavske obitelji, krenula je u Hrvatsko-srpsku gimnaziju, nastavila je školovanje na Filozofskom fakultetu ELTE na mađarskoj i hrvatskoj struci, gdje je 1984. diplomirala i iste godine započela rad tada još u Hrvatsko-srpskoj gimnaziji na Trgu ruža, a od 1993. g. u Hrvatskoj gimnaziji, 1998. g. izabrana je za ravnateljicu ustanove.

Da je od negdašnje naše gimnazijalke postala ravnateljica upravo te ustanove, vrlo je ugodan osjećaj onima koji su ju podupirali na putu. Tijekom godina vremena su se mijenjala, uvjeti su postali drukčiji, vrijeme je donosilo i pozitivnosti i negativnosti koje treba nekako uravnotežiti i u sebi i u svome radu.

Ravnateljicu sam zatekla u svojoj rodnoj kući u Serdahelu, gdje je upravo radila u vrtu, u okolici gdje ona nađe ravnotežu za svoju dušu poslije gradskoga vrenja.

Razgovor vodila: **Bernadeta Blažetin**

Često te možemo vidjeti u tvome rodnom Serdahelu odakle si krenula. Kako je tada bilo kada si se ti javila u gimnaziju u Budimpeštu. Tebi nisu branili roditelji? Danas neki kažu da u našim gimnazijama ima manje učenika zato što roditelji ne puštaju ih rado. Ima li i drugih uzroka?

– *Da se ja školujem u Budimpešti, podupirali su me učitelji hrvatskoga jezika. Mami je bilo teško jer smo bile jako privržene sve do njezine smrti, ali ona se složila s time. Danas ima nešto manje učenika, ali mislim da to nije zbog toga što ih roditelji ne puštaju. Ako u djetetu postoji čvrsta namjera, onda, mislim, roditelji, koji su danas puno više popustljiviji, puštali bi ih. Meni je vrlo žao što se naši učenici ne školuju u hrvatskim gimnazijama, da oni ne vide svoju budućnost na tome planu, naime, ja vjerujem da u našim školama postoje iste mogućnosti, iste šanse za njihovu budućnost, za dalje školovanje bilo u Mađarskoj, bilo u Hrvatskoj na visokim školama ili fakultetima. Po mađarskom sustavu, oni ni u čemu ne manjkaju, oni su mnogo bogatiji nego koji se školuju u mađarskim školama. Ove sam godine upravo to doživjela prilikom opraštanja kada mi je prišao jedan otac i zahvalio našoj zajednici da se njegov sin mogao školovati u našoj ustanovi, jer je vidio što je dobio s time.*

Kajkavski ti je materinski jezik, jesi li u gimnaziji imala nedostatke književnoga jezika?

– *Bilo je i meni teško, ja svakome to kažem na otvorenom danu, učiti u dvojezičnoj školi nije isto kao učenje stranog jezika u nekoj mađarskoj gimnaziji, smjernice dvojezičnog narodnosnog obrazovanja određuju učenje jezika, učenje stručnih nazivlja. Pitam se kako se može bolje zaposliti ako se uči strani jezik ili dvojezična škola. Raditi u nekoj tvrtki, na poslu u Hrvatskoj, to zahtijeva dobro poznavanje hrvatskog jezika, što daje dvojezična škola.*

Bila si gimnazijalka ustanove kojoj si sada ravnateljica. Pomaže li ti na poslu iskustvo dačkih dana?

– *Godine 1998. sam izabrana za ravnateljicu. Krenula sam s mnogim idealima, zamislila, no dosta toga nije se ostvarilo, zbog više razloga. Mislim da je vrlo važan kontakt s učenicima. Ja poznajem svakog učenika naše škole, mnogo puta razgovoram s njima, o njihovim problemima, što pokušamo zajedno riješiti. Na žalost posao ravnateljice vrlo je složen i vrlo malo se može baviti osnovnom djelatnošću, pedagogijom. Mi moramo biti pravnici, ekonomisti, menadžeri, jer od ove godine u svim školama dolazi do velikih promjena, sve manje materijalnih sredstava imamo i sve što smo zapisali u kalendaru aktivnosti teško je ostvariti. Malo sam se i umorila do kraja školske godine. Naravno, bilo je nedostataka u našoj školi, trebali smo mnogo modifikacija napisati, preinačiti izvedbene programe. Programi se mijenjaju svake godine, mijenja se naturalni pravilnik i teško je to pratiti. Neka se ne zamjera ravnateljicu ako se potkrade neka greška, jer i mi smo ljudi koji možemo griješiti.*

Po tvome mišljenju kakva bi mogla biti idealna dvojezična škola?

– *Mi samo možemo težiti idealnoj školi. Mislim da je najvažnije dvojezičnost, što je teško ostvariti, naime, nalazimo se u mađar-*

skom okruženju, i to vrijedi za bilo koju našu narodnosnu ustanovu u Mađarskoj. Radimo pod teškim uvjetima, čovjek ne može odoljeti mađarskim utjecajima, mi smo otok u sredini mađarskog mora, kad istupimo iz škole, vrlo rijetko čujemo naš jezik, sve ga manje govorimo. Moram naglasiti i to da sadašnji naraštaji jezično nisu tako spremni kao mi nekada, okupirani su novim trendovima. Tada je naša zajednica bila znatno zatvorenija, zbog toga teže su ušli vanjski utjecaji, uspjeli smo više sačuvati zajedništvo pa i jezik.

Na koji se način trudi vaša škola ispoljiti kakav otpor prema tim utjecajima?

– Ono što radimo u nastavi, to je prvenstveno važno, ali važni su izvannastavni programi koji pridonose tomu da se čuje hrvatska riječ i u svakodnevicu ili u temama izvan nastave. Imamo obilje knjiga u knjižnici, još bi trebalo više na hrvatskome jeziku. Vrlo mnogo nam pomažu veze s matičnom zemljom, imamo dobre kontakte s Osnovnom školom Ante Kovačić iz Zagreba, gimnazijom iz Požege, dubrovačkim i splitskim đačkim domom, a u zadnje vrijeme sa zagrebačkim ženskim domom.

Naraštaji prelaze kroz tvoje ruke, svake godine se opraštaš od jednog razreda. Što osjećaš prilikom opraštanja?

– Uvijek imam dvojak osjećaj. Jako sam sretna kad vidim učenike koji su 12 godina pohađali našu školu, neki četiri godine. Drago mi je kad vidim na njima promjenu, što se tiče vanjskog izgleda i unutrašnjih osobina, da će nešto zrelije krenuti u nov život, s druge strane, žalosna sam da će naša zajednica ostati bez svojih članova koji su je uzvisili, činili radosnom, pa se samo prisjećamo njihovih uspjeha, kada odlaze, naša zajednica postane siromašnija.

Kažeš da naša zajednica izgubi mlade prilikom opraštanja. Ne bi trebalo da oni budu budućnost javnog života naše zajednice? Može li škola utjecati na to ili na njihov nacionalni identitet, da kao odrasli imaju potrebu za tim? Ima li učenika vaše gimnazije koji su aktivni u javnom životu Hrvata u Mađarskoj?

U očuvanju identiteta velik udio ima rodna kuća, možda je to najveći udio, smatram da puno tome pridonose i škole. Naglašavam: mi ne želimo djecu ostale narodnosti učiniti hrvatskima, ali smatram da mnogo toga radimo na uzajamnom poštovanju. Mi svaki put sve praznike, blagdane Mađara i Hrvata na isti način, tj. na visokoj razini proslavimo i mislim da je ta tolerancija važna. Važno je da upoznamo narav jednog naroda, jer tako sa znatno više poštovanja se odnosimo jedni prema drugima. Odgajamo djecu prema njihovom identitetu i vjerujem da će u njima privrženost jeziku, kulturi ostati i nadalje se razvijati. Ima takvih učenika koji su članovi samouprava u budimpeštanskim okruzima, mnogi rade u hrvatskim tvrtkama, školuju se u Hrvatskoj, tamo rade, vraćaju se kao nastavnici, a najsretnija sam kada naši bivši učenici upisuju svoju djecu u našu školu.

Mislim da bi maturanti hrvatske gimnazije morali biti srž, jezgra naše buduće hrvatske

zajednice. Pogledamo li redove Skupštine HDS-a, ne nađemo mnogo mladih osoba. Kako bi se mogao popraviti omjer mladih i starijih naraštaja?

– Na žalost, naš savez mladeži se raspao. Pogledam li skupštinare HDS-a, mnogi su već u mirovini. Sjećam se što je meni učitelj Blažetin rekao: „a što misliš, Marija, našu mladež bi trebao uključiti u naša događanja”. Odista bismo trebali uključiti mladež i u politička zbivanja, upravo u organizacije. Znam po svojoj sudbini da je to vrlo teško kada čovjek mora raditi svoj posao koji je pun odgovornosti, a nema iskustva. Dobro bi bilo postupno ih uvesti, da nauče kako bi pomogli raditi, jer praksa je potrebna, mogli bi iskoristiti iskustvo starijih. Možda bi to trebalo organizirati tako da stariji ljudi na funkcijama uzmu pokraj sebe mlada čovjeka i da mu bude patronat.

Ravnateljica treba biti vrlo komunikativna, tolerantna, pažljiva, mora znati usuglašavati poslove, mora svakoga poslušati, porazgovarati sa svakim od čistačice do djece. Mislim da ustanova može dobro raditi onda ako se ostvaruje timski rad. Uspijevaš li to?

– Teško je. Jedna osoba ne može svakom udovoljiti, težim tome, ali to je nemoguće, pokušavam sa svima održavati dobru vezu. Čovjek uvijek treba biti raspoložen, to košta živaca, treba održavati ravnotežu među svojim djelatnicima, naime, na rad djelatnika mnogo utječe ugodaj koji vlada na radnome mjestu. Teško je ljudima reći da griješimo, a mogu se to i ispraviti, neko želi to vrlo radikalno riješiti, treba poslušati i jednu i drugu stranu, a pravica je negdje između. Dobro bi bilo kada ne bismo trebali nikome zamjeriti, ali ljudi su ljudi, stvari se gledaju s više motrišta, svatko vidi svoj interes. Često nastaju konflikti, ali treba ih riješiti na najbolji način da nijedna strana ne trpi previše, jer netko mora izgubiti, ali može se to ublažiti. Ljudi prije svakog posla pomalo su nesigurni, teško prihvaćaju zadatke, ali kada počnemo, već radosno rade i nakon uspjeha se vrlo raduju. Postoji takav dio nastavničkoga zbora koji nije ni za kakve zajedničke poslove, samo gledaju osobne interese, ali njih ima malo. Vrlo smo opterećeni, imamo mnogo programa, goste, natječaje, a osim toga treba gledati i to kako može opstati obitelj, to, naravno, smanjuje kapacitete.

Tu je kraj školske godine. Kako bi ocijenila 2006./2007. školsku godinu? Kakvog je glasa dvojezična gimnazija?

– Zadovoljna nikad nisam ni sa sobom, no i ove godine smo jako mnogo radili. Veseli me da se dosta učenika natjecalo. Imamo i prvo mjesto na jezičnim natjecanjima, u crtanju, športska djelatnost je vrlo dobra, Dubrovčani, Zagrepčani, Trogirani bili su naši gosti. Često smo nezadovoljni, ali kad na kraju godine pročitam izvješće ravnatelja, čudimo se da smo tako mnogo obavili. Mislim da je naša ustanova na dobrom glasu, osobito u našem okrugu. Objavljujemo i promidžbeni materijal, postoje izdanja, mjesni televizijski program, u mjesnim novinama. Moramo biti načisto s time da mi nemamo samo odlikaše,

imamo i slabe, to je uvijek problem kako se to može riješiti, mi ne možemo birati učenike, naš je cilj da što duže zadržimo učenike u narodnosnom okruženju, uspjesi nisu uvijek najbolji i prosjek nije tako jako dobar, i to je temeljni konflikt u našoj ustanovi.

Pogoda li i gimnaziju smanjenje nataliteta u našoj zemlji?

– Odražava se to i u našoj školi. Nikad ne znamo koliko ćemo imati učenika, postoje i razni trendovi kod upisivanja djece, npr. strukovna škola ili povišena satnica iz nekih predmeta. Sada se u prvi razred upisalo 11 učenika, u nulti razred se prijavilo 16, a u deveti oko 25 učenika. Radimo na promidžbi škole. Predstavljanje škole priredili smo potkraj studenog u Erčinu i Tukulji, a lani u Židanu i u Petrovom Selu. Uvijek činimo to u drugoj regiji.

Što radiš kada nisi na poslu, u školi? Imaš li vremena i za drugo?

– Ako mogu, dolazim kući, vrlo volim raditi u vrtu, volim jesti svoj urod, volim vidjeti kad mi cvate cvijeće, smiruje me okolica. Moj život se zapravo odvija između Budimpešte i Serdahela, negdje na vlaku. Mislim da sam ja u pozitivnom smislu uzeti poluinteligenat čiji su se roditelji bavili zemljoradnjom. Volim i zemlju, ali volim i inteligentan umni rad. Raduje me kada napravim neki dobar materijal, radosna sam kad i na jednom i na drugom polju mogu dati maksimalno. Kad dođem kući, kad obiđem svoje dvorište i svoj vrt, onda sam mirna, doma mogu mirno spavati, ovdje se napunim pozitivnom energijom, koja mi pomaže da u gradu s punom energijom radim.

Sjećam se da si za vrijeme studentskih dana bila vrlo društvena, uvijek nasmiješena, vesela, prihvatila si svakog takvim kakav jest. Imaš li sada društvo u Serdahelu ili u Budimpešti?

– Na žalost s bivšim prijateljima vrlo se rijetko nađemo, mnogo vremena mi uzme posao, ima kad se već drugi dan moram vratiti, a sada već nije moda da se po jarku igramo, sjedimo na klupama i razgovaramo. Ljudi su zatvoreniji, mnogo više rade, manje vremena posvećuju jedan drugom. Društvo se nađe na poslu, ali ravnateljski posao zahtijeva ne cijelog, nego dva čovjeka, i to svakako negativno djeluje na društvene veze, malo sam i zanemarila svoje prijatelje i znance. Znam, to nije dobro i nedostaje mi iako mi cijeli dan ispunjava posao.

Kako ćeš provesti ljeto?

– Provest ću ga u Serdahelu, a tjedan dana ću ljetovati u Rovinju s manjinskom samoupravom. Doma trebamo neke stvari popraviti, to ću skupa s braćom. Mnogo ću čitati jer sam i željna toga, volim i ručne radove, heklanje, volim svašta raditi, nije mi nikada dosadno.

Želim ti ugodno ljeto!

Jezik i književnost Hrvata u Mađarskoj

U organizaciji Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, Odsjeka za kroatistiku i slavistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Pečuhu i Hrvatskoga kazališta, u Hrvatskom kazalištu 23. svibnja održana je tribina Jezik i književnost Hrvata u Mađarskoj. Gošća voditeljice tribine lektorice hrvatskoga jezika na Odsjeku za kroatistiku bila je dobra poznavateljica jezika i književnosti Hrvata u Mađarskoj Sanja Vulić iz Zagreba.

Pošto je magistrica Bakija slušateljstvo upoznala sa životopisom i znanstvenim radom dr. Vulić, Sanja Vulić je u sat vremena svog izlaganja na odista zanimljiv i publicistički način govorila o svome znanstvenom interesu i terenskom istraživanju koji je veže u prvom

redu za govore Hrvata u Mađarskoj, gradišćansko-hrvatske i bunjevačke govore. Posebice je bilo zanimljivo njezino izlaganje koje se doticalo govora gradišćanskih Hrvata oko grada Körmendaa, u naselju Hrvatska Nadalja, u kojem danas ne žive Hrvati, ali gdje je već Fran Kurelac u svojim «Putopisima» tiskanim 1916. godine ukazao kako na tom području obitava hrvatski živalj.

Uz Hrvatsku Nadalju govorila je o govorima Hrvata u Hrastinu i Dolnjem Bereku, danas sastavom dijelu grada Körmendaa. Tako je dr. Vulić prije tri godine boravila u Hrastinu gdje je intervjuirala dva govornika, koja su dođuše već slabo govorila hrvatski, ali je došla do zaključka kako ti govori pripadaju

čakavskom ikavsko-ekavskom dijalektu.

Zanimljiv je bio i njezin osvrt na Hrvate oko grad Dombovára u Hajmašu, Mađoču i Bikali. Ona je posredstvom Živka Mandića i Đure Frankovića

dospjela i u Hajmaš i susrela se s posljednjim tamošnjim hrvatskim govornikom. Ništa manje nisu za gđu Vulić zanimljivi ni bunjevački Hrvati oko Baje koji su sačuvali do današnjih dana svoje jezične posebnosti, izvornu bunjevačku riječ, kao npr. «puno čerevi», «učni ljudi», što se danas već kod Bunjevaca u Vojvodini i Srbiji, u okolici Subotice izgubilo.

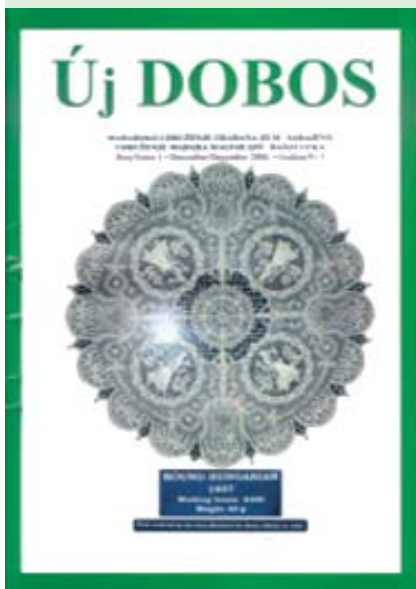
Zanimljivo predavanje završila je svojim osvrtom na dijalektalnu poeziju Hrvata u Mađarskoj od Gradišća do Bačke, završivši s nama manje poznatim santovačkim pjesnikom Grgom Andrinom koji je umro 1905. godine.

bpb

Sanja Vulić

Mađari u Sarajevu

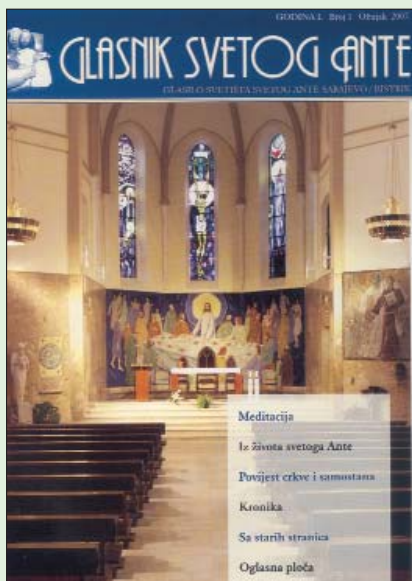
U službeni posjet Bosni i Hercegovini 24. travnja 2007. stigla je predsjednica mađarskog Parlamenta Katalin Szili sa skupinom parlamentaraca. Tijekom razgovora istaknuta je potpora koju Republika Mađarska pruža zemljama jugoistočne Europe na putu njihova pridruživanja EU. Mađarski je Parlament dao potporu očuvanju okoliša u Bosni i Hercegovini; i njegovoj predsjednici ovom je prigodom uručeno priznanje.

Mađarsko izaslanstvo na čelu s Katalin Szili 25. travnja u Sarajevu susrelo se s veleposlanikom Imreom Vargom, njegovim suradnicima, članovima mađarskoga kontingenta policije, ali i članovima druga Mađara u Bosni i Hercegovini. Među publikacijama koje su darovane Katalin Szili bio je i časopis *Új dobos*. To je novi časopis koji

zajednički izdaju Udruženje Mađara HUM iz Sarajeva i Magyar Szó iz Banjaluke. Predstavljen je 16. ožujka 2007. u okviru programa kojim je obilježen Dan građanske revolucije 15. ožujka 1848.

Leona Sabolek

Glasnik sv. Ante

U samostanu sv. Ante na Bistriku u Sarajevu ovoga je proljeća ponovno pokrenut *Glasnik sv. Ante* s nakanom da ubuduće izlazi četiri puta godišnje – prigodom Uskrsa, blagdana sv. Ante, sv. Franje i Božića. Glavni je urednik fra Marijan Karaula, Hrvatima u Mađarskoj poznat po posjetima u ratnom i poratnom razdoblju kada je u Baji boravio fra Ivica Alilović. Zapažena je izložba njegovih fotografija *Zapisi duše*, koje su većinom nastale za potrebe franjevačkog časopisa *Svjetlo riječi*.

Leona Sabolek

Trenutak za pjesmu

Zvonimir Golob

Grlice u šumi

Ne znam te, reče, ne sjećam se više
na kome pijesku tvoje ime piše.

Ne znam te, reče, netko nepoznati
sa tobom ode, bez tebe se vrati.

Ne znam te, reče, u mraku već dugo
izgubili smo negdje jedno drugo.

Ne znam te, reče, u daljini zvona.
Ti nisi onaj i ja nisam ona.

Ne znam te, reče, pokrila te trava
i pored mene netko drugi spava.

Ne znam te, reče i ugasi svijeću.
Ni tvoje usne prepoznati neću.

Ne znam te, reče i otvori vrata
i otkri srebro na kosi od zlata.

Ne znam te, reče i nekamo ode.
Grlice u šumi. Mjesec iznad vode.

Mohač

Obnovljene šokačke kraljice

Hrvatska misa u Mohaču služi se svake posljednje nedjelje u mjesecu, govori je mladi kapelan *Augustin Darnai*, a misu pjeva Ženski pjevački zbor koji vodi *Bea Janković*. Tako je bilo i u nedjelju, 27. svibnja, kada je župna crkva ispunjena hrvatskim vjernicima. Budući da se slavio blagdan Duhova, nakon mise djeca iz Šokačke čitaonice ispred crkve prikazala su duhovski običaj „kraljice”, koji je praćen s velikim oduševljenjem i odazivom tamošnjih vjernika, napose djece koja su u izvornoj mohačkoj šokačkoj nošnji zadivila okupljene.

„To je bila naša želja, moja i još nekih mojih prijatelja, da obnovimo duhovski običaj, da poslije 1992., kada je jedna škola posljednji put izvela »kraljice« u Mohaču, oživimo na prvi dan Duhova”, reče nam uz ostalo mlada učiteljica koja podučava djecu u Čitaonici. „Imali smo snimku, ali sam još pitala svoju baku i nekoliko starijih žena kako bismo vjerno obnovili taj starodrevni običaj, onako kako se nekad izvodio. Napravili smo onako kako sam od njih čula, s djecom iz Šokačke čitaonice s kojom svake srijede vježbamo, pjevamo, plešemo i učimo hrvatski jezik. Mnogi imaju svoju nošnju, kao i ja, a ostali dio morali smo pozajmiti. Na godinu ćemo, barem tako planiramo, »kraljice« voditi od kuće do kuće kao nekada.”

Posljednjih je godina doista oživljen kulturni život Hrvata-Šokaca u Mohaču. Osim KUD-ova Mohač i Zora, on je obogaćen aktivnošću TS Orašje, TS Šokadija i Ženskim pjevačkim zborom, te djelovanjem Šokačke čitaonice i Hrvatske manjinske samouprave. Obnovljeni su brojni običaji, pokrenute razne manifestacije. Velika se nada ulaže u djecu, od onih najmanjih do mladeži. Vrlo djelatna na priredbama Šokačke čitaonice upravo je Dječja skupina.

Podsjetimo da je Ženski pjevački zbor nedavno gostovao na smotri crkvenih pjevačkih zborova gdje je s dvije marijanske pjesme ove godine predstavljao Hrvate iz Mađarske.

Iduća velika priredba mohačke Šokadije bit će Antunovo, koje će se prirediti u subotu, 16. lipnja, kada će se u 17 sati služiti hrvatska misa, nakon čega će se prirediti prigodni kulturni program.

S. Balatinac

Predstavljanje *Antologije hrvatske dječje poezije*

U našoj budimpeštanskoj školi, nakon promocije u Zagrebu, 10. travnja prikazana je *Antologija hrvatske dječje poezije* našega cijenjenog prijatelja, prof. dr. sc. Ive Zalara, koga je biranim riječima pozdravila ravnateljica Marija Petrič.

Priredivač, ovoga puta predstavljajući najnoviji izdanja nakladničke kuće Školske knjige d.d., već na početku naglasio je da je knjiga namijenjena najprije učenicima osnovne škole te da ona može poslužiti i studentima hrvatskog jezika i književnosti, učiteljima nižih razreda te profesorima hrvatskog jezika u višim razredima, a kao prikladno štivo svim malim i odraslim ljubiteljima jednostavne pjesničke riječi.

U uvodnom dijelu „Hrvatska dječja poezija” priredivač kaže: „Premda neke antologije počinju Filipovićevim Malim tobolcem (1850., čime počinje i sustavno bavljenje dječjom poezijom, odlučio sam u ovu zbirku uvrstiti i pjesme dvojice pjesnika iz 18. stoljeća koje možemo smatrati pretečama hrvatske dječje poezije. To su prije svega pjesme dalmatinskoga franjevca Andrije Kačića Miošića koji putuje od Dalmacije preko Bosne do Budima i pod imenom Starca Milovana pjeva o drevnim junacima. (Pisma od bana Zrinovića i cara Sulejmana Trećega, koji opsidi Seget Ungarski i pod njim umri na 1566.) Slično je i s pjesmom Ševa Matije Petra Katančića. Govori o ptici koju djeca poznaju i o kojoj će kasnije pjevati dječji pjesnici.”

Usporedno s izabranim pjesmama, Antologija sadrži i najosnovnije bio-bibliografske podatke zastupljenih, ukupno 97 pjesnika koji su pisali ili pišu na standardnome književnom jeziku, a dok su neke napisane na kajkavskom i čakavskom narječju. Uz odlične pjesnike G. Viteza, Z. Baloga, L. Paljetka, P. Kanižaja, S. Mijovića Kočana antologijska panorama sadrži i dvadesetak novih imena koja do

sada nisu bila zastupljena u hrvatskim antologijama, ali su svojim pjesmama obogatili hrvatsko dječje pjesništvo. U knjizi, među Hrvatima iz dijaspore, zastupljeni su i naši hrvatski pjesnici: *Putovanje i Kad god te se sjetim* Marko Dekić, *Na Božić i 15. siječanj* 1992. Lajoš Škrapić, *Roda i moda, Školjka i Stric* Jožo Stipan Blažetin.

O gosp. Ivi Zalaru mnogi od nas znaju da je bio jedan od poznatih hrvatskih profesora koji su našim prosvjetnim djelatnicima predavali na akademskim seminarima. Iz Bilješke o priredivaču pak saznajemo da je rođen 24. veljače 1927. u Kalinovcu, u Podravini. Kao sjemeništarac završava Nadbiskupsku klasičnu gimnaziju u Zagrebu, a potom 1946. upisuje Filozofski fakultet i studira jugoslavistiku u kombinaciji s engleskim jezikom i književnošću. Bio je gimnazijski profesor u Koprivnici, Zagrebu, a od 1967. g. lektor hrvatskoga jezika u Varšavi. Magistrirao je i doktorirao kroatistiku. U mirovinu je pošao s mjesta pomoćnog ministra prosvjete, kulture i športa 1993. g. Objavio je niz knjiga i studija te eseja i članaka u različitim časopisima: *Dječji roman u hrvatskoj književnosti* (1983.), *Pregled hrvatske dječje pjesme*, studija (1979.), *Hrvatski dječji pisci* (1991.). Priredivač je više antologija pjesama za djecu i odrasle: *Čarobni govor djetinjstva I.-II.* (1984. i 1986.), *Zagreb, grade divni moj* (1996.), *Antologija hrvatske dječje poezije* (1994.) i *Jezik roda moga* (2004.). Bavi se i prevodjenjem, od M. Twaina *Doživljaji Huckleberya Finna* (1961.), *Pustolovine Toma Sawyera* (2004.), H. C. Andersena *Slavuj* (1994.), *Mala sirena i druge priče* (1964.), *Bajke i druge priče* (1995.), *Najljepše priče* (1996.). Priredivač je čitanke za osnovne škole te studente i nastavnike.

Posveta narečene antologije glasi: „Svojoj Jelici za pedeset godina braka!”

Marko Dekić

*Pred spomenikom
Antuna Mihanovića*

Jednostavno nij moguće opisati onu radost na licu, pred ljetodan vidjenih, prijateljev, s kom su dočekali domaćini u Savskom Marofu goste iz Umoka 27. aprila, petak napodne, pred mjesnim kulturnim domom. Toplo prijateljstvo, veliku simpatiju prema Gradišćancem u svakom trenutku smo čutili, a da ne govorim o pažnji ka nas je okružila tri dane dugo, kot i gostoljubivost kotrigov KUD-a Januševec. O svemu tomu vridno je pisati i govoriti jedino u superlativu. Prvo otpodne susreta, kot i svenek, bilo to u Umoku ili u Savskom Marofu, mine u počivanju, razgovoru s gostodavatelji. To je potribno i zato jer bi bio drugačije večer, koji obično dura do rane zore, i preveć naporan. Kinodvorana u Brdovcu do zadnjega mjesta se je napunila na

Kajkavci na druženju u Savskom Marofu Vridni izlet u Hrvatskom zagorju

vist zajedničkoga gradišćansko-hrvatskoga svetka. Pozivu su se odazvali i mnogobrojni mjesni i gradski političari ki su redom pozdravili Kajkavce, istaknuvši pri tom da oni jur skoro petsto ljet dugo njeguju na stranjskoj zemlji hrvatsku rič i tradiciju. U ovom djelovanju im je posebni polet ponudilo i ovo prijateljstvo, to su potvrdile i riči Joška Jurinkovića, predsjednika Hrvatske manjinske samouprave u Umoku, ter i načelnika općine Attile Horvátha. A da je čast i veselje imati takove prijatelje u Ugarskoj, to je naglasila i Štefica Čubela, predsjednica domaćega KUD-a Januševec. U dvanaest točka sadržajnoga kulturnoga programa vidili smo folklorni naraščaj domaćinova, omladinske plesače i mišoviti pjevački zbor, pokidob društvo broji kih 120 aktivnih članova. Medjutim, najuticajnija je bila predstava odraščene folklorne grupe s plesi dubrovačkoga primorja. *Lindo* je preteška, ali burna, strastvena tančena formacija ku su prvi put izveli domaćini. Isto tako su ovde debitirale školarice, nove umočke plesačice u Dolnjopuljanskom kolu. Umočka svadba, vrhunska produkcija kajkavskih tamburaševa, pak je toliko oduševila publiku da na kraju su jur skupa jačili s njimi pjesmu *Hvala za svaku dobru riječ*. Večer i druženje je nastavljeno u restoranu Ladanjski raj, uz ugodnu muziku u zaistinu opuščenoj atmosferi. Subota nas je prerano pozvala „u službu“ i na jako zanimljivi izlet u Hrvatsko zagorje. Pod peljanjem domaćina Mira Hribara i Borisa Škrlina prvi naš put je vodio do Sljemena. Jedni na žičari, drugi u autobusu su doživili lipotu ili uprav

strahotu visine. Pod Gubčevom lipom, ka je stara već od 400 ljet, smo sjeli u hlad u Gornjoj Stubici. Ovdud se je Matija Gubec 1573. ljeta ganuo i peljao seljačku bunu protiv nepravde i feudalizma.

Njegov borbeni lik prikazuje i ogromni spomenik u blizini, a za dotično povijesno vrime smo mnogo toga doznali u stubičkom muzeju, negdašnjem grofovskom dvorcu Oršičev. Samo za vrime objeda smo malo zastali u kraju ter susjedstvu spomenika Antuna Mihanovića, ki je spjevao 1835. ljeta hrvatsku himnu *Lijepa naša*. Poslije toga je slijedio u našem putovanju Kumrovec, s rodnom kućom Josipa Broza Tita. Okol nje postavljeno etnoselo, od kih dvajset izvornih starinskih stanova, predstavlja različite životne povidajke, meštrije, kako su negda živili i djelali Zagorci. U Velikom Trgovišču smo još na povratku do doma posjetili i spomen-kuću dr. Franje Tuđmana, prvoga predsjednika Republike Hrvatske. Gdo se još nij istrudjao dovoljno do večeri, mogao je proći na zabavu, ka je bila bolje preporučena mladini.

Nediljna sveta miša je dala duševnu hranu za putnike, a posebno zahvaljujemo mjesnomu dušobrižniku ki je svakomu Umočanu obdario blagoslovljeni očenaš, novi zavjet i katekizam na hrvatskom jeziku. Pri zbogom-davanju tovaruševo smo čuli da do sljedećega spravišća ne prava se dugo čekati. Na Danu sela Umoka, 30. junija, veterani-nogometaši iz Savskoga Marofa odigrat će prijateljsku utakmicu s domaćini.

-Timea Horvat-

*Kajkavsko raspoloženje su
upoznali i u stubičkom muzeju*

*Umočani pred Titovom rodnom
kućom u Kumrovcu*

Hrvatska kulturna večer u Fićehazu

Članovi KUD-a Sumarton
i KUD-a Donji Kraljevec

Otkako se u Fićehazu osnovala hrvatska manjinska samouprava, već je drugi put održan zajednički program sa žiteljima zbratimljenog naselja Donjeg Vidovca. Prilikom fašničkih veselja priređen je zajednički fašnički bal te okrugli stol na kojem se raspravljalo o mogućnostima surađivanja.

Jože Takač, predsjednik fićehaske Hrvatske manjinske samouprave, smatra izrazito važnim povezivanje sa susjednim naseljima preko Mure, naime, nazočnost ljudi iz matične domovine jača u pomurskim Hrvatima osjećaj nacionalne samobitnosti, potpomaže gajenje hrvatskoga jezika.

Na Hrvatskoj kulturnoj večeri, 12. svibnja, na kojoj su uz nastup sumartonskoga kulturnog društva veći dio programa dali sekcije KUD-a Donji Vidovec, došle su na vidjelo mogućnosti daljnje suradnje na polju kulture i športa.

Fićehaz već više od jednog desetljeća dobro surađuje s naseljem Vidovcem. Učenici osnovnih škola međusobno su sudjelovali na školskim priredbama. Budući da u Fićehazu postoji realna mogućnost da se od jeseni ukinu škole, obje strane razmišljaju o suradnji između dječjih vrtića i mladeških klubova.

Josip Grivec, načelnik općine Donjeg Vidovca, nadalje razmišlja o održavanju dobre suradnje:

– Naš je cilj vrlo jednostavan: međusobno druženje prije svega na kulturnom i sportskom polju pa i na drugom. Moram napomenuti da kad smo prvi put došli u Fićehaz, ljudi su se sramili govoriti hrvatski, a neki nisu ni znali, bilo je dosta problema s komunikacijom, a danas takvih teškoća već nema. Uvijek nas dočekuju s radošću, mi se jako dobro osjećamo tu.

Ne možemo i ne želimo utjecati na politiku države ni samouprave, ali se nadam da u druženju ne bude nikakva prepreka što je na čelu sela drugi načelnik, mi ćemo surađivati i s manjinskom i s mjesnom samoupravom, odnosno žiteljima Fićehaza. Naša je zajednička zadaća da pronađemo putove suradnje,

Peku se ćevapi

ako je to moguće, pronalaziti i materijalnu potporu preko raznih projekata, natječaja. Bude li ubuduće potrebe, naše kulturno društvo moglo bi pomoći i u očuvanju pjesama i plesa – kazao je načelnik Grivec.

KUD Donji Vidovec na hrvatskoj večeri predstavio se u punoj postavi. Izvrsnim, kvalitetnim programom u kojem je bilo međimurskih plesova, pjesama, tamburaške glazbe, recitacije te nastupa izvrsnoga pjevača Martina Srpaka iznenadili su malobrojnu publiku, koja ih je nagradila burnim pljeskom.

Sumartonska plesna skupina prikazala je pomurske i šokačke plesove, a tamburaši splet glazbe iz raznih hrvatskih krajeva.

Na priredbi se kušao balkanski specijalitet koji je vrlo udomačen i u Hrvatskoj, a to su ćevapčići. Premda je jelo turskoga podrijetla, mnogi misle da je ono hrvatsko jer na mnogim hrvatskim mjestima se prodaje. Mesne knedle od junetine i od govedeg loja ovaj put su pravljene od drugih vrsta mljevenog mesa, ali su pečeni na gradelama, kako to treba. Uz ćevape je nuđen i podravski ajvar.

Susret pomurskih i međimurskih Hrvata u Fićehazu okončan je golemom feštom na kojoj su izvrsno svirali tamburaši iz Vidovca i Sumartona.

Beta

Hrvatsko podmorje Mire Andrića

Zanimljiva fotoizložba „Hrvatsko podmorje“ hrvatskoga fotografa i snimatelja Mire Andrića (koju je već imala prilike vidjeti budimpeštanska javnost) 16. svibnja otvorena je posredstvom Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu u predvorju hrvatske škole Miroslava Krleže. Kako je na otvaranju naglasila konzul gerant Vesna Njikoš Pečkaj, pomoć u ostvarenju pružili su i Hrvatska škola Miroslava Krleže i Hrvatski klub Augusta Šenoae, a zahvalila je na pomoći i predsjedniku Skupštine HDS-a Miši Heppu, koji je također pozdravio mnogobrojnu publiku. Na žalost autor zbog zauzetosti nije mogao nazočiti otvaranju izložbe. Ugodaje Jadrana pjesmom su dočarali članovi pjevačkoga zbora Hrvatske gimnazije pod ravnanjem Marte Rohonci.

52. FUEN-ov kongres u Estoniji

Na ovom kongresu Federacije europskih manjin su prvi put zastupani Hrvati iz Ugarske kroz Mariju Pilšić, predsjednicu Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj. Veliki kongres manjin u Estoniji je imao temu „Medjunarodno pravo na obrazovanje“. Već od 120 delegatov iz 23 zemalji, od Francuske do Gruzije, tanačilo je o ovom pravu. Zaključile su se i neke rezolucije za manjine ke imaju kakove aktualne probleme i dali su se izvješćaji o situaciji medijov za manjine u različni zemlja. Slavske manjine ćedu imati, ali još kao svako ljeto, poseban kongres, kade se intenzivnije moru rastresti njevi problemi. Drugi FUEN-ov kongres održat će se u Pečuhu 2008. ljeta.

Foto i tekst: Jelka Perušić

Kvizno natjecanje

Tijekom programa Mjeseca hrvatskoga jezika, kulture i znanosti, nakon natjecanja u kazivanju proze i poezije osnovaca i 9./e razreda, 19. travnja otpočelo je spektakularno i veoma dojmljivo kvizno natjecanje naših gimnazijalaca u HOŠIG-u. Pošto su predstavljeni članovi ocjenjivačkog suda, predsjednica, prof. Ana Gojtan, ravnateljica Đačkog doma, prof. Bernadeta Kovač, voditeljica knjižnice Klara Bende Jenyik, prof. Žolt Ternak te predstavnica Đačke samouprave Luca Vereš, ekipa 10. razreda predstavila je svoj aranžirani sastav, «Međimurje kak si lepo». Valja reći kako su svih šest grupa (po šest i više članova) za audiovizualni užitak pripremile posebne panoe na kojima su se odražavale teme njihova kviznog osmišljavanja. Tako je «Međimurje kak si lepo» u slikama predstavljalo Čakovec i sve što se veže za njegovu povijest u svezi sa Zrinskima.

Skupina 11./b razreda predstavila je Zagreb, 9. razred predočio je najkarakterističnije povijesne i kulturne znamenitosti grada Dubrovnika, a 11./a razred predstavio je srce Dalmacije, grad Zadar.

Posebni je užitak bio slušati književni kolaž 12./a razreda koji je evocirao najpoznatijega podravskog hrvatskog pjesnika Josipa Gujaša Đuretina, te slično prikazivanje učenika 12./b. razreda – književno stvaralaštvo hrvatskoga pjesnika iz Santova, Marka Dekića, predstavljajući njegov zavičaj, djetinjstvo, lirske fragmente te ilustracije najmlađih čitatelja njegovih stihova posvećenih djeci. Napose je iznenadilo slušateljstvo izvođenje na gitari dviju njegovih pjesama: Daj mi, daj ... i Dalmacijo ..., što ih je ugalzbio uč. 9./e razreda Marko Šteiner iz Hrvatskog Židana.

Dok je ocjenjivački sud vrednovao kvizno natjecanje oduševljene školske mladeži,

saznali smo da je poticaj za ovako smišljeni program potekla zapravo od članova tzv. hrvatskog aktiva predvođenog doravnateljicom Mirjanom Karagić. Naime, tijekom dosadašnjih iskustava uočeno je da u zadnje vrijeme naši srednjoškolski polaznici nisu najdjelatniji u kazivanju proznih i pjesničkih ostvaraja, stoga se odlučilo za prikazivanja njihova umijeća u samostalnim kvizovima. Zapravo, svatko može naći ono što mu je najdraže, za što je najsposobniji i vještiji. Neki mogu načiniti pano, drugi sastaviti projekciju jer se razumiju u računalo, treći kazivati tekstove, recitirati, plesati, pjevati. Dakle, na raznovrsne načine s pojedinih područja pokazati svoje sposobnosti.

U ime ocjenjivačkog suda Ana Gojtan, uz pohvalne riječi, priopćila je postignuta mjesta

i nagrade, prema kojima najboljima su se pokazali i stekli I. mjesto (uz nagrade DVD-filmova) učenici 11./b, II. mjesto (torta) osvojili su učenici 10. razreda, a III. (voće i čokolade) učenici 9. razreda. Posebna nagrada (karte za kino) uručena je Marku Šteineru za spomenute uglazbljene pjesme.

M. D.

Kolika mi je inteligencija?

Koliko smo inteligentni?

Često za nekoga kažemo da je vrlo inteligentan, a za drugoga da baš i nije genij. Može li se inteligencija mjeriti? Psiholozi pokušaju, izmišljaju razne načine mjerenja, zna se za tzv. «kvocijent inteligencije» – QI – kojim se pokušava brojkom odrediti koliko je tko inteligentan.

Kvocijent inteligencije nije pouzdano mjerilo. Njime se mjere u prvom redu one sposobnosti koje su u školi potrebne: verbalno znanje, pamćenje, logičko razmišljanje.

Što je inteligencija?

To je složen sustav u koji ulazi sposobnost pamćenja, stvaralaštva, umnog povezivanja. Sve te sposobnosti pomažu nam rješavati probleme i snalaziti se u novim situacijama. Svatko od nas ima nešto od tih sposobnosti, ali u različitoj mjeri.

Ne postoji samo jedna, nego više vrsta

inteligencije. Po nekim psiholozima ima sedam vrsta inteligencije:

Verbalna (to je sposobnost pisaca i pjesnika: znati se izražavati riječima),

Glazbena (imati sluha, znati primati i ponoviti melodiju),

Logičko-matematička (sposobnost matematičara: računanje i smještanje stvari u prostoru i vremenu)

Tjelesna inteligencija (inteligencija športaša, plesača, spremnost u ručnom radu)

Prostorna inteligencija: to je inteligencija šahista, inženjera, kipara koji trebaju razmišljati u tri dimenzije, zamišljati stvari iz različitih kutova.

6. i 7. Osobne inteligencije. To su inteligencije koje nam omogućuju da shvatimo sami sebe, i druge ljude, da upoznamo svoje i tuđe osjećaje, da se znamo ljudima približiti i utjecati na njih.

Takve sposobnosti imaju političari, duhovne vođe i sl.

Izradila: Dijana Kovačić iz Fiečehaza

Za svaku dob različit kvocijent

Kod mjerenja inteligencije za svaku životnu dob traže se određene sposobnosti. Primjerice, ako se za 15-godišnjaka traži da bude sposoban ponoviti napamet sedam brojeva koje je pročitao, i u tome uspije, onda kažemo da je kvocijent inteligencije 100 jer odgovara njegovoj dobi. Ako pak neki 13-godišnjak riješi testove predviđene za 15-godišnjake, to znači da ima višu inteligenciju, iznad 100. Tko ne uspije riješiti zadatke određene za njegovu dob, imat će kvocijent niži od 100; reći ćemo da je manje inteligentan. No, i najinteligentniji ljudi neće postići mnogo u životu ne budu li imali i mnoga druga svojstva: odlučnost, hrabrost, samopouzdanje, upornost. *beta*

Ježet u Hercegovaci

11. svibnja 2007. godine bili smo u Hercegovaci u Bračkomjenskoj školi. Krenuli smo ujutro izpred škole u 8 sati. Putovali smo velikim autobusom. Stigli smo u 10 sati. Ujeko su nas dočekali, dobili smo doručak. Prve podne je bila prezentacija škole sam nas dočeka je još jedna škola s Hvara. Izbjage međa posli smo u Rodamio. Tamo ima jedno veliko jezero. kažu da je to jezero za ljubitelji. U jezenu je mali otok s klupama. Na otok vodi jedar most. Na igralištu smo se igrali, šahovati, trčali i družili se s Hercegovčanima. Kupila smo si sladoleci i s otok jezera smo gledali ribe. Utrajili smo se u hercegovacku školu od 6 sati u 7 sati je počeo kulturni program. Mi smo prikazali igru, plesali smo i pjevali. Nakon večere imali smo slobodno vrijeme. Iznali smo se i razgovarali s prijateljima. Kasno uvečer smo krenuli kući umorni, ali puni lijepih doživljaja.

Miru Ronta 5. razred
Mantinci

Napravi svoju gredicu

Stizanjem proljeća stigli su i radovi u vrtovima. Živate li na selu, zacijelo ste opazili da su vaši roditelji nešto već zasijali ili zasadili u vrtu, ako pak stanujete u gradu, onda se u to vrijeme presaduje cvijeće u lončanicama, naime, to je vrijeme kada priroda nakon odmora razvija.

Imate li volju da se i vi bavite malo poljodjelstvom, izaberite u vrtu za sebe jednu gredicu od jednog do dva četvorna metra, jer će vam sigurno donijeti mnogo radosti. Osim toga, uzgajajući cvijeće, povrće ili voće, stječu se korisne navike i znanja, postajemo strpljivi, brižljivi.

Kada izaberite gredicu, pripazite da to bude otvoreno, sunčano mjesto s dobro nagojenom zemljom.

Kakvi alati trebaju? Lopata, motika, grablje, kanta za zalijevanje.

Što saditi ili sijati?

Svakakvo cvijeće, a od povrća ono koje se može jesti na samoj gredici, npr. mrkvu ili rotkvu. Od voća je najpogodnije jagodasto voće, stalnorađajuća jagoda, ribiz, ogrozd.

Na gredici možete napraviti različite kombinacije, npr.: u sredini neka bude mrkva, oko nje stalnorađajuća jagoda, u kutovima rotkvice, u sredini krumpir, oko njega razno cvijeće.

Njega biljaka na gredicama jednostavna je. Ako biljke nisu posijane na konačan razmak, u početku ih treba prorjeđivati. Korov valja redovito uklanjati.

Ako si uspio i biljke su istjerale, uslikaj i pošalji u naše uredništvo!

beta

Poziv na Lipanjsku narodnosnu zabavu

Županijski susret djece i mladeži te manjinskih zajednica

Narodnosno središte Bačko-kiškunske županije u subotu, 2. lipnja, ponovno priređuje Lipanjsku narodnosnu zabavu koja će se i ove godine upriličiti u Odmaralištu Telekijeva dvorca u Šolti (Solt). Prije podne će se za pozvane održati stručna konferencija pod nazivom Dati priliku svakome, uz predavanja Zajedno u Europskoj uniji sa šarenilom kulture, Društvena uloga narodnosne kulture i manjinskih zajednica, Mogućnosti razvoja javne prosvjete u malim regijama, Uloga malih zajednica u oblikovanju i očuvanju mjesnoga kulturnog identiteta i Kriteriji natječaja Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine, koje će izložiti ravnatelj Zaklade Márton Molnár. Konferencija se zaključuje okruglim stolom i raspravom na zadane teme.

Nakon objeda, od 14.30 sati, priređuje se kulturni susret narodnosnih škola, kojemu će sudjelovati u učenicima Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, a predviđena su predstavljanja izvornih folklornih skupina, te zabavna kulturna i športska natjecanja za učenike.

Od 18 sati, pod nazivom Mostovi kulture, održat će se plesaćnica, učenje narodnosnih plesova hrvatske, ciganske, njemačke, slovačke i srpske manjine.

Organizatori svakoga tko želi provesti ugodan i zabavan dan u prirodi i uživati u programu i zabavnim natjecanjima učenika, rado očekuju i pozivaju na Lipanjsku narodnosnu zabavu. Dobra je to prilika za susret, razgovor i međusobno upoznavanje, a prekrasan park, športski teren i bazen omogućavaju rasonodu i za pojedince i za obitelji te razne zajednice. Stoga se pozivaju manjinske samouprave i udruge te ostale zajednice da o navedenim mogućnostima obavijeste članove svojih zajednica.

U odmaralištu postoji mogućnost samostalnoga kuhanja, a na raspolaganju je i bife s mogućnošću ručka po narudžbi.

S. B.

Narodnosni dani, planovi i programi hrvatske samouprave te udruge „Andrija Dugonić” u Segedinu

U okviru manifestacije „Dani grada”, u Segedinu od 18. do 20. svibnja održani su Narodnosni dani. Kako nam uz ostalo reče predsjednik Dušan Marjanović, u organizaciji gradske Hrvatske manjinske samouprave i Hrvatsko-mađarske kulturne udruge „Andrija Dugonić”, u petak, 18. svibnja, otvorena je izložba Erike Orgovány dr. Tichy s naslovom Boje Jadrana, kojoj je pribivao i predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac. Izložba će biti otvorena do 30. lipnja, a može se pogledati svakim radnim danom od 9 do 17 sati.

U subotu prijepodne priređen je i prigodni program za Majčin dan, a tom prigodom održali su i javno saslušanje hrvatske manjinske samouprave. Isti dan popodne na sajmu narodnosti, koji se svake godine održava na zatvorenome starom mostu, u sklopu kojega se priređuje izložba i sajam, predstavila se i Hrvatska manjinska samouprava. I ovaj put glavni je cilj bio da se predstavi Hrvatska manjinska samouprava i

njezina djelatnost. Kako saznajemo od predsjednika samouprave, i ove godine vladalo je veliko zanimanje za mogućnosti ljetovanja u Hrvatskoj, za učenje hrvatskoga jezika, za rad samouprave i hrvatske udruge. U nedjelju, 20. svibnja, na Trgu Andrije Dugonića priređena je Narodnosna kulturna večer, u okviru koje je već treću godinu zaredom nastupio i Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo” iz Subotice, prikazavši splet bunjevačkih i drugih hrvatskih plesova. Na taj način predstavljen je hrvatski folklor. Kako ističe predsjednik Marjanović, svi su bili vrlo zadovoljni ovogodišnjom manifestacijom i kulturnim programom, koji je nastavljen u Domu narodnosti, druženjem uz pjesmu, ples i veselje. Prema njegovim riječima Hrvatska manjinska samouprava od svog utemeljenja nastoji očuvati i njegovati hrvatski jezik i običaje. Već petu godinu zaredom svake subote od 10 do 12 i 30 održava tečaj hrvatskoga jezika kako bi zaštitila djecu i mlade od asimilacije. Isto tako već treću godinu zaredom u Rijeci organizira hrvatski ljetni tabor za djecu, koji će se ove godine održati od 24. lipnja do 3. srpnja u Lovranu, a sudjelovat će 20 djece i dva pratitelja. Ove godine organiziraju još jedan boravak na hrvatskom Jadranu sa 48 osoba, od 13. do 24. kolovoza u Kaštel Štafilicu. Za dva-tri tjedna pak priređuju već tradicionalni završni susret prije odmora, kada će okupiti hrvatsku zajednicu u Segedinu.

S. B.

Odlazak Stjepana Zagorca u zasluženu mirovinu

*Uime vjernika oprostio se
László Szendrői*

Vjernici dekana i župnika, začasnoga kanonika Đakovačko-srijemske biskupije Stjepana Zagorca 20. svibnja okupili su se u nijemetsko-salantskoj župnoj crkvi na njegovoj posljednjoj, oproštajnoj misi. Naime, biskup Mihály Mayer svećenika Zagorca poslao je u zasluženu mirovinu. Stjepan Zagorac, koji je lani proslavio zlatnu misu među svojim vjernicima, 41 godinu svoga svećeničkog poziva proveo je u nijemetskoj župi. Na žalost narušeno zdravstveno stanje i podmakle godine spriječile su ga da i dalje obavlja svoju dužnost. Novi župnik nije-metske župe jest svećenik Ladislav Ronta iz harkanjske rimokatoličke župe, koji je uza svoja dosadašnja zaduženja dobio i posao koji je do sada vodio župnik Zagorac. I svećenik Ronta, poput svećenika Zagorca, Hrvat je, stoga mu neće biti teško misliti na hrvatskome jeziku. Svećenik Ronta po novom zaduženju

brine se za duhovni boljitak mještana gotovo dvadeset naselja u Pečuškoj biskupiji. Malo je svećenika. Vjernici su se na dostojan način oprostili od „ešpike”, kako svi mi odmilja zovemo Stjepana Zagorca, pa bili to polaznici vjeronauka, oni najmlađi, ili starije žene koje su vjerne posjetiteljice misnih slavlja. Uime vjerske zajednice biranim riječima od Stjepana Zagorca oprostio se László Szendrői, a prigodne poklone i riječi zahvale predali i uputili su mu načelnik sela Salante Zoltán Dunai, Silvaša Deneš Emberović, načelnica sela Pogana Aga Dragovac te načelnik mjesta Bošte Ignác Kazsóki.

Posebno su se od Stjepana Zagorca oprostili: salantska Hrvatska manjinska samouprava na čelu s predsjednikom Mišom Štandovarom, djelatnici tamošnjega dječjeg vrtića te članovi KUD-a Marica.

bpb

Aga Dragovac, Mijo Štandovar, Ladislav Ronta, Stjepan Zagorac i Zoltán Dunai

MOHAČ, TOPOLJE – Ženski crkveni pjevački zbor mohačke Šokadije, koji vodi Bea Janković, u nedjelju, 20. svibnja, gostovao je u Hrvatskoj na Smotri crkvenoga pučkog pjevanja „Marijo, svibnja kraljice”, koja se od 2002. godine održava svakoga svibnja u crkvi sv. Petra i Pavla pokraj Topolja. Od početka na smotri koja okuplja hrvatske crkvene zborove iz tri države: Hrvatske, Mađarske i Srbije, redovito nastupaju i crkveni zborovi iz Mađarske. Prve godine, 2002., na Smotri je nastupio Crkveni zbor Semarkuše, 2003. Crkveni pjevački zbor Santovo, a 2004. Mješoviti pjevački zbor Ladislava Matuška iz Kulinja.

Svaka pjevačka skupina pjeva dvije crkvene pjesme, od kojih je jedna marijanska. Sve se pjesme izvode u pravilu a capella (bez instrumentalne pratnje). Skupina može biti muška, ženska ili mješovita, a u svom sastavu može imati najmanje šest, a najviše 12 članova. Ukupna dužina programa može biti najviše sedam minuta. Pjevačke skupine pjevaju odjevene u narodnu nošnju svoga mjesta. Na kraju smotre sve skupine pjevaju „Marijo, svibnja kraljice” i „Zdravo, djevo”.

ZAGREB – Hrvatska Vlada odlučila je olakšati mađarskim državljanima proceduru kupnje nekretnine u Hrvatskoj, potvrđeno je u Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske. Predmeti tisuću mađarskih državljana, koji su podnijeli zahtjev za stjecanjem vlasništva u Hrvatskoj, bit će tako riješeni u kratkom roku i po povoljnijim uvjetima. Odluka je donesena neposredno uoči sjednice hrvatske i mađarske Vlade koja se treba održati 17. svibnja. Mađarski su državljani dosad mogli kupiti nekretninu u Hrvatskoj uz dva uvjeta: ako dobiju pozitivno mišljenje Županije i ako imaju potvrdu o petogodišnjemu stalnom boravku. Isto to pravilo vrijedi i za hrvatske državljane koji žele kupiti nekretninu u Mađarskoj.

MOSTAR – Hrvatsko kazalište iz Pečuha 29. svibnja gostovalo je na Dječjem festivalu u Mostaru. Izvelo je lutkarsku predstavu Zlatna ribica u režiji Petra Šurkalovića. Narečeno kazalište nedavno su posjetili Sanja Ivić, ravnateljica Drame zagrebačkoga Hrvatskog narodnog kazališta, te redatelj i ravnatelj Riječke Opere Ozren Prohić koji su s ravnateljem Hrvatskoga kazališta Antunom Vidakovićem vodili razgovore o budućoj zajedničkoj kazališnoj suradnji.

MATICA HRVATSKA PEČUH
RASPISUJE NATJEČAJ
ZA SREDNJOŠKOLCE I STUDENTE

pod naslovom:

MOJA KRATKA PRIČA

Tema je nevezana, piše se hrvatskim književnim jezikom, najviše 100 redaka.

RADOVI SE ŠALJU POD ŠIFROM,
U POSEBNOJ OMOTNICI
IME I ADRESA
DO 31. LISTOPADA

na adresu:

MILICA KLAJIĆ-TARAĐIJA
7639 Kökény, Kossuth 10/b

Radove će ocijeniti stručni žiri, a rezultati će biti objavljeni do kraja studenoga.

1. nagrada	15.000 Ft
2. nagrada	10.000 Ft
3. nagrada	5.000 Ft

Dodijelit će se i posebne nagrade, a najbolje radove objavit ćemo na radiju i u novinama.

BUDIMPEŠTA – Ministarstvo prosvjete i obrazovanja objavilo je nekoliko natječaja za pripadnike nacionalnih manjina za 2007.-2008. g. Radi se o pružanju potpore za istraživanje u manjinskom obrazovanju i odgoju odnosno za usavršavanje manjinskih nastavnika. Obrasci odnosno opširnije informacije mogu se naći na web-stranici ministarstva: www.okmt.hu.

KOPRIVNICA – Sastanak u vezi s projektom „Panonski turizam” održan je 17. svibnja u Koprivnici. Taj su projekt pokrenuli Hrvatski zavod za zapošljavanje – Područna služba Osijek i Mađarski zavod za zapošljavanje u suradnji sa ŽK Osijek, Hrvatskim zavodom za zapošljavanje – Područna služba Virovitica te Hrvatskim zavodom za zapošljavanje – Područna služba Križevci kao pridruženog partnera. Cilj je projekta razvoj djelokruga pružatelja usluga seoskog turizma u prekograničnoj regiji odnosno izrada i pilot-provedba regionalno specifičnog programa osposobljavanja u skladu s europskim tijekom za seoski turizam.

ŠPORT

Tri Europska zlata i zapaženi rezultati hrvatskih športaša

Tri hrvatska zlata na divljim vodama

Prvog dana na Europskom prvenstvu, održanom na Uni kod Bihaća, u spustu na divljim vodama Emil Milihram osvojio je zlato u pojedinačnoj konkurenciji. Zlato je osvojila i hrvatska kanuistička reprezentacija u sastavu Igor Gojić, Tomislav Lepan i Emil Milihram, obranivši naslov europskog prvaka ispred momčadi Njemačke i Češke u ekipnim vožnjama discipline 3xC-1. Posljednjeg dana Europskog prvenstva u kajaku i kanuu na divljim vodama hrvatski reprezentativci osvojili su naslov europskih prvaka i u ekipnome sprintu. Kanuisti Emil Milihram, Tomislav Lepan i Igor Gojić tako su nakon zlatne medalje u ekipnim vožnjama klasične utrke ponovili uspjeh i u ekipnome sprintu, ispred drugoplasirane Njemačke i treće Francuske.

Dvostruka kruna: Dinamo prvak Hrvatske i osvajač kupa

Dvadesetom pobjedom zaredom i veličanstvenom igrom u posljednjemu prvenstvenom kolu pobijedivši splitski Hajduk s 3 : 0, Dinamo Zagreb zaslužio je osvojiti prvenstvo Hrvatske. Pred oko 35 tisuća gledatelja, u ozačju za pamćenje, Dinamo je slavio s tri prekrasna pogotka Eduarda Da Silve, koji je s ukupna 33 pogotka u prvenstvu samo potvrdio rekord prvoga strijelca Hrvatske nogometne lige. Prije utakmice pušteno je dvadeset tisuća modrih balona, a travnjakom je prošetao Marko Perković pjevajući svoju pjesmu „Lijepa li si”!, pri čemu su popularnog Thompsona na središtu igrališta dočekali zagrljeni igrači, čime je približio navijače sjevera i juga, potaknuvši zagrljaj kapetana Eduarda i Carevića. Nakon utakmice uslijedilo je veličanstveno slavlje, svi gledatelji su ostali na stadionu, pozdravljajući prvake, slaveći pjesmom. Pobjednički pehar Dinamovu kapetanu Eudardu uručio je predsjednik udruge prvligaša Damir Vrbanić, inače direktor Kluba. Slavlje je nastavljeno s pjesmom i zabavom igrača i navijača na Trgu bana Jelačića. Podsjetimo kako su u 33 prvenstvena kola modri bili najbolji sa čak 30 pobjeda, s dva neodlučna rezultata, i samo s jednim porazom, uz gol razliku 84 : 22. Drugi je Hajduk s 20 bodova manje, a treći Zagreb.

U uzvratnoj finalnoj utakmici hrvatskog kupa 23. svibnja u Koprivnici Dinamo je do trofeja došao pogotkom Schildenfelda u 89. minuti (prva utakmica u zagrebu 1 : 0 za Dinamo). Vatreni navijači Dinama, uz osvajanje dvostrukoga trofeja, hrvatskog prvenstva i kupa, očekuju i uspješni nastup na međunarodnoj nogometnoj sceni koja počinje već sredinom ljeta pretkolima lige prvaka.

Tri atletičarke, četiri rekorda mitinga

Međunarodni atletski miting „Split 2007”, na kojem su nastupili atletičari iz Hrvatske, BiH i Slovenije, uspješno je održan na ASK-ovu stadionu u Splitu. Najveće zanimanje pratilo je nastup najboljih hrvatskih atletičarki, Blanke Vlašić, Ivane Brkljačić i Danijele Grgić. Bacivši kladiovo 73,35 metara iz prvog pokušaja, Ivana Brkljačić postigla je rekord mitinga. Danijela Grgić, koja je pobijedila u utrkama na 200 i 400 metara, 200 metara istrčala je za 24,76 sekundi, a 400 metara za 53,26 sekundi, također postigavši rekorde mitinga. Najveću potporu i poklike publike dobila je Blanka Vlašić, koja je ovaj put uspjela preskočiti „samo” točno dva metra, čime je postavila rekord mitinga i postigla drugi najbolji rezultat ove sezone.

Jug Dubrovnik u Final Fouru brani naslov prvaka Europe Šibenčani nadomak senzacije

Nakon što je Jug izbacio mađarskog Vasasa, u završnici turnira Europske vaterpolske lige, koji će se 22. i 23. lipnja održati u Milanu, u polufinalu će igrati protiv Partizana, dok će u drugom polufinalnom susretu igrati domaći Pro Recco i grčki Olympiakos. Pobjednici će 23. lipnja igrati za naslov vaterpolskog prvaka Europe, kojeg brani dubrovački Jug, a poraženi će igrati utakmicu za treće mjesto. U uzvratnoj finalnoj utakmici Kupa LEN-a u Rusiji, Šibenčani su nadigrali domaći Sintez Kazanj s 10:9 (2:1, 2:3, 1:3, 4:3), ali to nije bilo dovoljno za senzacionalno osvajanje Kupa LEN-a, pošto je Šibenik u prvom susretu poražen s 12-10. Minutu prije kraja susreta, Šibenčani su imali i tri gola prednosti, ali ruska megamomčad uspjela je smanjiti zaostatak na samo jedan razlike. S. B.

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA: Branka Pavić-Blažetin, tel.: 72/435-416, e-mail: branka@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac (zamj. gl. i od. urednika), tel.: 79/454-614, e-mail: baltinac@croatica.hu, Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu, Timea Horvat, tel.: 94/315-479, e-mail: tih@croatica.hu, LEKTOR: Živko Mandić, tel.: 1/256-0765, e-mail: zsviko@croatica.hu ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: glasnik@croatica.hu – ZA POŠTANSKE POŠILJKE: 1396 Budapest, Pf.: 495. OSNIVAČ: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kht. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi preplate na žiroračun: CITIBANK Rt. 10800014-30000006-10612032, redakcija Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi: 5200,- Ft. List pomaže Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Kht., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.

HU ISSN 1215-1270